శ్రీనివాసమూర్తి

సీ॥ బాలభాస్కరశత ప్రభగలమకుటంబు
లలితమౌ, మకరకుండలయుగంబు
ఖండేందునిభఫాల కస్తూరి తిలకంబు
దరహాసవదన, సుందరముఖంబు
రంగైన యలమేలు మంగయొప్పెడు తాళి
గ్రైవేయ భాసుర కౌస్తుభంబు
కటివాన శంఖచక్రంబులు హస్తంబులు
అతులితకాంతి పీతాంబరంబు.

తే॥ గీ॥ చకిత నవరత్న మంజీరచరణయుగళి
హారకేయూర మణినూపురాది భూష
ణాంచితంబైన నీల నీలాంబుదాగ
మలర నిలచెను వేంకటాచల విభుండు.

పీఠిక.

—ం‌ఃః‌ం—

వృత్తివలన హరిదాసుని కాకపోయినను, భక్తివలన హరిదాసునిగా మారుటయేగాక శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి కృపావిశేషమున వారి సేవచేయుటకు కొంచమవకాశము దొరకినందున, శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవసందర్భమున హరికథలు చెప్పుటకు సుద్యుక్తుడనై బ్ర॥శ్రీ మదజ్జాడ ఆదిభట్ల నారాయణదాస ప్రణీతంబగు రుక్మిణీకల్యాణాది కథలను పఠించి చెప్పునపుడు నాకీ కథ వ్రాయుటకు కోరిక జనించినందునను దానికి కావలయు విరామము లభ్యమైనందున నీ "శ్రీనివాస కల్యాణము"ను వ్రాసి శ్రీవారి దేవాలయమున బ్రహ్మోత్సవ సమయమున చెప్పుటయేగాక, విజయవాడ పురమందుగూడ పలుచోట్ల కోటాన భక్తులయెదుట ప్రదర్శింప గల్గితిని. యీనా చిన్న కైంకర్యమును శ్రీవారు గ్రహించి మన్నింతురుగాక.

ఇట్లు

కవిరత్న నేమాన వేంకటకోటీశ్వరశర్మ.

పండితాభిప్రాయములు.

1. శ్రీమదాస్థానకవి కవిసార్వభౌమ యిత్యాది బిరుదాంకితులగు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు, రాజమహేంద్రవరము.

తే॥ గీ॥ శ్రీనివాస కల్యాణము చిత్రగతుల
హరికథగ, గూర్చె నేమాన నరకులాబ్ధి
చంద్రుడైన కోటీశ్వరశర్మ దాని
వినిన, భుక్తియు ముక్తియు వెలయుచుండు.

క॥ నానావిధ రాగంబుల
తోనానాగతులతో నుతులతో, నెంతే
నానందమొసగు హరికథ
దీనిం బఠియింప వినిన, దెఱలు నఘంబుల్.

చ॥ హరికథయందు రాగము
లహో! యనునట్లు మృదుస్వరంబులన్
వరుసలుదీర్చి గీతములు
పాడినమాత్ర భళీ! యటంచు, మె
చ్చురు ప్రజలెల్లరర్థముల
తో బని కొంచమెయుండునైన నీ
హరికథ నన్నిటన్ దగిన
యట్టిదయయ్యె ముదంబు జెందుచున్.

2. అవధాన శిరోమణి సకలకళావిచక్షణ శ్రీ కాశీ కృష్ణాచారిగారు, గుంటూరు.

క॥ శ్రీశుని పెండిలి హరికథ
పేశలమైనట్టి నీ కవిత్వ బలమునన్
జేసి మనశ్శ్రవణ సుధా
పోశనమై వెలుగు సుకవిభూషణధాత్రిన్.

---

3. శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠాధిపతి శ్రీమతి విద్వత్కవితిలక, కవితావిశారద కాంచనపల్లి కనకాంబ గారు, విజయవాడ.

క॥ హరికథ భాగవతంబగు
హరికథ రామాయణంబ హా : భారతమున్
హరికథ మురువుగ బలికెను
తిరుమల శ్రీశ్రీనివాస దివ్యచరితమున్.

క॥ నేమాన వంశ జలనిధి
సోముడు కోటీశశర్మ సూరులు మెచ్చం
గా, మారమణుని చరితం
బీమహి రచియించి గాంచె నీప్సితమెల్లన్.

క॥ సంగీతము సాహిత్యము
నుం గవితయు దత్త్వమును నిముంగూడుచు నీ

కంం గీ_త్రి తెలుంగులలో
నం గూర్చుత దేవికృపఘు : నంబుగ పుత్రా :

కవిత్రయమునకు నా యభివాద పద్యములు.

కం॥ కవిసార్వభౌముడును నీ
యవనిలో శ్రీపాదకృష్ణ యవనీ సురుడుఽ
కవనము పూర్ణముగా విని
నవనీతంబనుచు బల్కెనా హరికథనున్.

కం॥ శ్రీ కాశికృష్ణునకుఽ
నే నైవారము లొనర్ప నెంచిహరికథఽ
నాకొనగ నంత నాతడు
జేకొని యాశీస్సు నాకు జేసెను దయతోఽ.

కం॥ శ్రీమతి విద్వత్కవితిల
కామణి శ్రీకాంచనపల్లి కనకాంబ సతీ
నా మనవి సముచితంబని
నీ మహాత్మ్యం బరయుమెంతొ నిజధర్మముగా.

కం॥ నిర్మల చిత్తముతోడుత
నర్మిలి బరికించి దీని నచ్చొత్తింపన్

ధర్మంబని బల్కుచు తా
శర్మదమగు మార్పులెల్ల సమకూర్చెనహా.

క॥ సోమాన వంశజలనిధి
సోముడు శ్రీ సుబ్బరాయ సుజనునిసుతుడ౯
శ్రీమతి నరసాంబాసుతు
డీమహినిను గొల్చు కోటి యీశ్వరశర్మ౯.

శ్రీరస్తు.

శ్రీనివాస కల్యాణము.

(హరికథ)

కవిరత్న సేమాన వేంకటకోటీశ్వరశర్మ.

ఇష్టదేవతా ప్రార్థన.

క॥ గణపతి నీ పాదములకు
ప్రణతుల గావింతునయ్య ప్రమద గణపతీ!
ఫణిభూషణు సుతుడవు నో
గణనాథా! విఘ్నములను గావింపకుమా.

హంసధ్వని—రూపకతాళము

ప॥ గణపతి నీపాద-కమలములకు నే
ప్రణతులజేసెద-ప్రమద గణనాయక

అ॥ సతతము పూజలు-సలుపుచును నీ
కతిప్రీతివంతపు-కజ్జికాయలున్.

చ॥ ఉండ్రాళ్ళను పాయసమును
దండిగ కుడుములు మొదలగు
పండ్లను పత్రిని గొని నిన్
నిండుగ పూజలు సలిపెద.

సరస్వతీ ప్రార్థన.

మాయామాళవగౌళ—రూపకతాళము

ప॥ తల్లి భారతీ! ననుసదాదయానస్మదానబ్రోవు ॥తః॥

అ॥ తల్లీ! నా యుల్లమందు నిలచి నీ
వెల్లవిద్యలెల్ల గఱపు ॥తః॥

చ॥ ముల్లోకములేలు నీముద్దుపదము జూపవే
యుల్లము రంజిల్లజేసి యూహాగాన మీయవే
కల్లలేలనే? తల్లీ! మహాంకాళి సీతాది బిరుదుగల్గు ॥తః॥

ప॥ కృతిపతి శ్రీనివాసమూర్తియే గనుక:—

ఉ॥ శ్రీలలనామణిన్ హృదయసీమకు మేలిమి కౌస్తుభంబుగా
మేలుగదాల్చి ప్రీతి నలమేలుమంగూడను బెండ్లియాడ, తా
జాలగ పెండ్లిపెద్దలతొ సంతసముప్పతిలంగబోయి, యా
భూలలనన్ వియత్పురిలొ బొందిన దేవునిగొల్తునెమ్మదిన్॥

తోహరా—భైరవి

నైమిశారణ్యమందు దపములన్-ననయముజేసెడి మునులన్
జూచి సూతుడల శౌనకునకు-దాచోద్యంబగు కథదెల్పెన్
పరమేశ్వరు డలవేంకటేశ్వరుఁడు-పద్మపాణిగ్రహియించెన్
ననుచు బల్లానమ్మునులు కథాక్రమ-మంతయు జెప్పగవేడెన్॥

తే॥గీ॥ అపుడు సూతుడు మోక్షతత్వార్థజుండు
ఇహపరంబుల కాధారమిడెడు నట్టి

శ్రీనివాసుడు పెండిలిజేసికొనుట
వీనులకు విందుగాగ విన్పించె నిట్లు.

శ్రీ వేంకటాచల క్షేత్ర వర్ణన.

తొహర—ధన్యాసి.

ధరణి తీర్థముల కాలవాలమౌ దక్షిణభారతమందున్
దివ్యక్షేత్రమై వెలసె నొక్కటిగ తిరుమలయే యనెనంతన్
పాపపుణ్యముల పారదోలి మరి పరమపదమునందరికిన్
జూపగల్గు నాపర్వతరాజము చోద్యంబుగ గలియందున్
ఏడుకొండలుగ వెలసె నద్దానిపేరు శేషగిరి యయ్యెన్
ఏడుగడగ శ్రీవేంకటేశుండు నెల్ల, వరము లిడుచుండున్
కలియుగమున మన పాతకంబులను గడతేర్పగ జనియించెన్
కలియుగ వైకుంఠేశుడందఱకు, కనబడి వరముల నొసగున్.

వ॥ ఆ గిరిరాజ మెట్టిదనిన :—

తే॥గీ॥ కడగి పాతక చయములుగాల్చు కతన
పుడమి మందార తరుమయి పుట్టుకతన
వెంకటాచల నామంబు వెలసె నదియు
యాలవాలంబు క్షేత్రంబు లన్నిటికిని.

నవరోజు—రూపకతాళము

ప॥ దానిమహిమ గొప్పదనము-తరమా వర్ణింపగ ॥నద్దా॥
అ॥ దానిపేరు జెప్పినంత, దరియగరా వఘములెల్ల

మి॥ యింపగు పుష్కరిణులతో-సొంపగు పూదోటల, వ
ర్ణింప దరముగానిగోపు-రంపు శోభనరయగ. ॥నద్దా॥

శ్లో॥ 'వేం' పాపసంహారత్రిప్రోక్తా 'కట' స్తద్దాహతోయతః ॥

చ॥ "కటములు" జేవురింపఁ దెలికన్నులవాడుదయింపఁ బాద, సం
ఘటననలంగఁ గోరికలు గాంచెదమంచును, తీర్థయాత్రకై
యిటునటు లేగనేల ? నరులెట్టి యఘాత్మకులైనఁ గల్గు, "వేం
కట" మనుపేరు జిహ్వాతుదిఁ గాపురముండిన, ముక్తిసంపదల్.

వ॥ ఆపర్వతము నందొక, కాసారంబుగలదు. దానికి స్వామి
పుష్కరిణీ యను నామధేయంబు గలధు.

క॥ ఆ సామిపుష్కరిణీ యను
కాసారములోన గొప్పఁ గంగాది నదుల్
వాసంబుజేయు మునిగిన
నోసంబులు మాయమౌను దోడ్తోడ నటన్.

వ॥ ఇంకనూ యీ పర్వతరాజంబున 108 తీర్థంబులు గలవు :—

సీ॥ దివ్యస్థలంబైన-తిరుమల క్షేత్రంబు
గొప్పతీర్థంబుల కొండ యద్ది
యవిరళ కాంతితో నవి నూటయెనిమిది
వానిలో నాలుగు భవహరములు
గోగర్భమందున-కోరిస్నానము చేయ
కోటి యజ్ఞఫలంబు గూడనొదవు
ఆకాశగంగ యందతి భక్తితో స్నాన

మాచరించిన గల్గు యమరపదవి
పాపవినాశని భాగీరథియు బోలి
పాపజాలంబుల రూపుమాపు
వైకుంఠధారను బరగి స్నానముచేయ
అరచేత వైకుంఠమబ్బు మనకు

తే॥ గీ॥ భవ్య వనమాలికల ప్రభావమ్ముచేత
శ్రేష్ఠతరమైన తీర్థాలచెంత ఋషులు
తపములంజేసి శుభముల దప్పకుండ
నిచ్చుచుందురు భక్తుల యిచ్చదీర.

వ॥ అట్టి తీర్థాలయందును బంగారుకొలనుగ బరగు స్వామిపుష్కరిణి యందును స్నానమాచరించి, ఊర్ధ్వపుండ్రంబు ధరించి శుచి భూతాంతరంగులై శ్రీస్వామిని సేవించినవారికి సక లైశ్వర్య ప్రదంబగునని వచించి, కథాక్రమంబు జెప్పదొడగెనంత.

లాహరా—తోడిరాగము

పరమ పవిత్రమై బరగుచుండు నబ్బదరికావనమునందున్
వరతపోధనులు జన్నముసేయగ పరతెంచిరి వారంతన్
కలహాశనుడల నారదుండవుడు కారణమరయగ నంతన్
జలజాక్షుని పదవర్ణనచేయుచు జనుదెంచెను తానంతన్
మునులు యర్ఘ్యపాద్యాదులొసగినన్ ముదమున జేకొనెనంతన్
ఘనమగు యధ్వర ఫలమునిత్తురే ఘనునకంచు ప్రశ్నించెన్
మునివరులాశ్చర్యంబుగ తమతమ ముఖములు జూచుకొనంగన్

యంత నారదుఁడు యాదరమున భృగునంతఁజూచి యిట్లనె
సంతసమున నీకార్యము సల్పెదు శక్తుండాతండనుచున్
సంతముతో తన కలహబీజమటు పారవైచి జనెనంతన్.

వ॥ అంత నత్తపోధనులచే ప్రేరేపింపఁబడి యజ్ఞఫల
గ్రహీతనయ గోరి,

సీ॥ పృథ్వీసురేశుండు భృగుముని యంతట
బ్రహ్మలోకముజేరి ప్రస్తుతింప
ఆలోకమున బ్రహ్మ భూలోకమునకునై
జీవరాసుల సృష్టిజేయుచుండె
ధాత ప్రసన్నత తా బడయనేరక
శివలోకమునకేగె శీఘ్రముగను
శూలి పార్వతితోడ సురతాదిభోగముల్
సలుపుచునుండె నా సమయమందు

తే॥ గీ॥ నేది తెరవంచు వైకుంఠ మేగనంత
పద్మ గర్భుడు లక్ష్మితో పాన్పుపైన
పవ్వళించుటచూచి తా పట్టరాని
కోపమున దన్నె వక్షంబు కొంచకతడు.

వ॥ అంత నా యాపద్బాంధవుండగు నారాయణుండు
లేచి ప్రీతితో, నాతని పాదంబులు పట్టి,

కేదారగౌళ—మిశ్రచాపు

ప॥ మునివర నీ చరణములను గనజాలితి నాహా ఓ ॥మున॥

అ॥ ఘనఘాతముచే నక్కట-కమలినదేమో చూపుము ॥ము॥

చ॥ అడవులలో కడునిడుమలు గుడుచుచు నుండుట గానక
జడునివలెన్ నిద్రించితి క్షమియింపగ వేడెదనో ॥ము॥

గీ॥ కఠినతరమైననాదు వక్షంబుతాకి
కమలినది యేమొ మీ పాదకమల మకట
తెందు యొత్తెద పాదంబు దేవదేవ?
పాపరహితంబుగానోపు తాపసేంద్ర.

వ॥ వారిజాక్షు డట్లుగా బ్రతిమాలుచు.

క॥ కాలను గలిగిన గన్నున్
శ్రీలలనావిభుడుపట్టి చిదిమిన నంతన్
కాలాగ్నిబోలు భృగుముని
వ్రాలెన్ శ్రీ విష్ణుపాద వనరుహమందున్.

వ॥ వారిజాక్షుడట్లు బ్రతిమాలుచుండుటగాంచి లక్ష్మీదేవి దిగ్గున వక్షస్థలంబునుండి లేచి, యిట్లతిక్రాంత మర్యాదతో తన వక్షస్థలమును తన్నిన ఋషిని బుజ్జగించుటయు తనను పరామర్శ మొనంజేయ నొల్లని ప్రాణవిభుంగనుంగొని,

గీ॥ ఇట్లు తన ప్రాణవిభుడఖిలాత్మసాక్షి
నిరసనము జూపెనంచు నివ్వెరనుబొంది
మిగుల కన్నీరు కెంగోటమీటుకొనుచు
ననియె నా లక్ష్మిదగ్గుత్తికను జెలంగి.

మధ్యమావతి—త్రిశ్రగతి

ప॥ జాలిగాదె వనమాలి-కాలితాకున కమలెనయ్యొ ॥జా॥

అ॥ పాలికాఖిల భువనమోహను-డేలకోనను మరచి
యీవిధి-తూలనాడినతులువ పదములు-తాలి
మిన్ గ్రహియించె నయ్యొ ॥జా॥

చ॥ చెల్లరె బ్రహ్మాదులైన చేముట్టగరాని హరిని
తెల్లమితని పుణ్యమేమొ-తిమిరి కాలదన్నె నేడు ॥జా॥

తోహరా—ధన్యాసి

అనుచు నాదేవి వైకుంఠమువిడి-యంతర్హితయైనంతన్
కనులనాపరాని నీరుగార్చుచున్-గలవరపడె హరియంతన్
కాలమాసన్నమైనదంచు-కలికాలం బొదవెనటంచున్
జాలబాధపడు భక్తులబ్రోవగ-జలజాక్షుడు తానెంచెన్
పూతచరితయా భూప్రదేశముకు పురుషోత్తముడేతేరన్
పూలవాన గురిపించెనా వారలు. భూప్రదేశమంతంతన్.

క॥ శ్రీకాంతు డంత భువిలో
నేకాంతముగా చరింప నేడుగిరులపైన్
లోకాంతమైనవరకును
భూకాంతునిబోలియేల బూనగనెంచెన్.

వ॥ అంత లోకమందంతటను,

క॥ కలిలో భక్తుల గావం
గలిగెడు వాడొకటంచు-గంటారవముల్

సలలితముగ మ్రోగెనటఁ
కలివెంకటపతియెగాక-గాన మితరులన్.

వ॥ "కలౌ వేంకటనాయకః" అనునట్లు భూమిపై నవతి రించి, శ్రీలోలుండంత లక్ష్మి యెడబాటువలన చింతాక్రాంతుడై అదపుచందియుగుచు ఫలాదులైనం భక్షింపనొల్లక, శేషాచలము నందొక పుట్టయందు ప్రవేశించి కాలము గడుపుచున్నంత.

క॥ దేవాది దేవుకొరకై
దేవతలకు పెద్ద బ్రహ్మదేవుండిలలో
యావుగనుమారి చేరెను
శ్రీవరునాకలియు బాపి-చింతను తీర్పన్.

వ॥ బ్రహ్మ తాను యావుగను, శివుని దూడగను యొనర్చి యాప్రదేశమందు ప్రవేశించినతోడనే, తనతల్లికి వార్త నెరిగించి యామహాలక్ష్మిని ప్రార్థించి ఆమెవల్ల తాను కడుప్రశస్తమగు కపిల గోవుగ నెంచబడి, యాప్రదేశమును వేలుచుండు చోళభూపతికి యమ్మబడి వారిగోవులతో ప్రతిదినమును శేషాచలపర్వతమునకు:—

తొహరా—దన్యాసి

మందలయందే నందడిదెలియని చందముతో గలియుచును
పెందలకడ నామందతోడ గోవిందుజూడ నేతెంచుచును
పూరించిన తన పొదుగులపాలను పుట్టయందు విడువంగన్
కూరిమితోడుతనారగించె నాగూఢచారి తానంతన్
కపిలగోవు పాల్కొడురుచ్యములని యపుడు వాని కొనియాడి

గోపాలుర నాపాలుదెమ్మనెను భూపాలుడు సతిగూడి
పాలవిడుకుటకు గొల్లలంతటను పరతెంచిన వారంతన్
పాలులేవనుచు పొదుగుల నాభూపాలున కెరిఁగింపంగన్
కాలునివలె నాచోళభూపతియు చాలకినిసితానంతన్
పిలుజూచి యా వింతనంతయును విడువక జూడుడనంగన్.

వ॥ అంతట నా గోపాలుడు నుదయంబుననే లేచి.

సీ॥ గోవుల వెనువెంట గోపాలకుడుపోయి
గోప్యంబుగానుండి కొండప్రక్క
ఆ యావు జాడలన్నరయుచునున్నంత
పొదుగును పూరించి పుట్టజేరి
పాలను ధారగాపారింపుదుండగ
పరతెంచిగోపడు పట్టరాని
కోపంబుతో నావుగొట్టబోవగ నంత
పరశునకడ్డుగా పరమపురుష

తే॥గీ॥ డేగుదెంచిన శిరమునకేగి తాక
యాపదనుబాపవచ్చిన యాదిదేవు
డాపదనుబొంది శిరమున నోపరాని
బాధతాళక పుట్టలో పవ్వళించె.

లొహరా—ధన్యాసి

అప్పుడద్రిమగ గోపఘాతకుని యక్షులుమిర్త్రిష్లు ప్పువన్
ఆప్పున భయమున నసువుఁలబాయుచునప్పుడె నేలనుకూలెన్

గో. గోపకులరాకకెదురుచూచు-గోపకాంతలావింతన్
వేగదెల్వ నా చోళభూపతియు వెళ్ళిచూచె నావంతన్.

వ॥ ఆ రాజుకన్నులు మిరుమిట్లు గొలుపునట్లుగ శ్రీ వేంకటేశ్వరుడాపుట్టనుండి సర్పంబువలె కోపముతో దర్శనమిచ్చి ఆ రాజును నొకభూతమయి దేశమెల్లెడల ద్రిమ్మరుమని శపింప, అంత నాతడు శ్రీవారికి ప్రణమిల్లి, శాపముపోవుమార్గమును నను గ్రహింపుడనివేడ తా నాకాశరాజుపుత్రి పద్మావతిని పెండ్లియాడు సమయంబున, నారాజుచే బహూకరింపబడు బంగారుకిరీటము ధరించుచో తనకా తలబాధయు, రాజునకాశాపవిమోచనము గలుగు ననిచెప్పి, శిలవాసంగెనంత, శ్రీనివాసమూర్తి.

క॥ మీరని బాధలు తొలగగ
నారాయణుదలచి వారినామ భజనమున్
నోరారనలుపు వకుళమ
చేరువకునుబోవ తనకు-సేవలజేసెన్.

వ॥ అంతట.

క॥ మోచమునుగూర్చి భక్తుల
బాధలదొలగింపజేయు పరమాత్ముడు తా
వేదనతో బడియుండిన
శ్రీధరు బాధలనుబాపె చేడియ యంతన్.

తొహరా—మోహన

అంత నారాయణుండామెను తల్లిగ నెంచుచు ప్రీతితోడానన్

సంతతమామెయు సేవజేయుచును చింతను బాపగనంతన్
కొంత కాలమాకోనవాసముగ కోరుచు నారాయణుడున్
వింతగవేటలజేయబూనె శ్రీకాంతను మరువగనంతన్.

వ॥ ఇట్లఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుండైన, శ్రీని వాసమూర్తి సుఖముగ కాలముగడుపుచున్నంత, నారాయణవనం బను మహారణ్యంబులలో వేటకై దిరుగుచుండునపుడు,

బిలహరి—రూపకము

ప॥ ఆ కాననమధిపతియొక-యాకాశారాజవరుడు,

అ॥ భూకాంతుని ధర్మపత్ని-భూదేవితో నేలుచుండె ॥ఆ॥

చ॥ లోకక్షేమముకొరకై-చేకొని జన్నముచేయగ
యా కాననమున రమ్యపు-ఏకాంతస్థలముజూచె ॥ఆ॥

1. భూమిని దున్నుచునుండగ-పూతచరిత పద్మావతి
భూమీశుని కంటబడిన-పులకరించె తనువదంత

చ॥ శ్రీకాంతుని కృపయనుచును-భూకాంతను రావించుచు
రాకాసుధాకరానను-చేకొని యేగెను నగరికి ॥ఆ॥

వ॥ ఇట్లుగా నాగటిచాలునందు పద్మములో దొరకిన బిడ్డకు పద్మావతియను నామకరణంబుచేసి గారాబంబుగా పెంచుచుండ. నామె శుక్లపక్షపు చంద్రునివలె దినదిన ప్రవర్ధమానయై,

క॥ తల్లిని దండ్రిని పెద్దల
చల్లని చూపులనుజూచు-చనువునదిరుగున్

యుల్లాసమాడు చెలులతో
నెల్లపుడు న్విష్ణుదలచు-నేకాంతముగా.

తే॥గీ॥ విష్ణునే భర్తగాబొంద వేదవతియు
నిష్టసిద్ధిని బడయుటకీన్నృపాలు
పుత్రికయ్యెను నంతటపుణ్యవతికి
నూగు నూగెలప్రాయంబుజేగురించె.

తోహరా—కల్యాణి

ఆటలాడుటకు పద్మావతి యొకతోటలోపలను జేర
చేటియలంతట పాటబాడిరి శ్రీమతి చెవికింపార.

వ॥ ఇట్లుగా తోటయందు చెలులతో విహరించు పద్మావతి
బరమగోరి నారదమహర్షి హరిధ్యానము చేయుచు,

కేదారగౌళ—మిశ్రచాపు

ప॥ యీకలిలో హరిస్మరణ మొకటియేగాక, యితర
మార్గం మరిలేదయ్యా. ॥క॥

అ॥ మూర్తిత్రయమౌ మూర్తిని గనినన్
కీర్తిగల్గియప కీర్తుయుదొలగును. ॥క॥

వ॥ తోటయందు ప్రవేశించి, పద్మావతిని గనినంతట చెలు
లతో పద్మఋషికి యర్ఘ్యపాద్యములనొసంగి, సుఖాసీనునిజేసిన
పిమ్మట నారదుడు పద్మనుగని,

కం॥ మాతవు సర్వజగద్వి
ఖ్యాతవు మధుకైటభారి; ఘనవక్షమునన్
పూతవునతజనరక్షో
పేతవు నీచిన్నిచేయివే జూపగదే.

తోహరా—భైరవి

అనుచు నారదుడు యామె హస్తమును నరయగగోరిస నంతన్
అనుగుంజెయిలపుడామె హస్తమును యాముని కండ్లకుజూపన్
మా చెలిపెండిలిజరుగుటెన్నడో మహనీయ వేగదెలుపన్
వేడెదమనుచును-చేడియలంతట గూడు కొనిలువగ నంతన్.

వ॥ అస్త్రేయగుగాక యనీ, పద్మావతి కరమును గని యీమెకు వివాహమచిరకాలములో జరుగగలదు. పెండ్లికొడుకు కలియుగయవతారమూర్తి, కలిపురుషుడు కామక్రోధాదిషడ్వర్గసమేతుడై యధర్మము నాల్గుపాదములనడిపించి భక్తులకు బాధల నొసరించి పీడించుచుండ, ఆనాడా హిరణ్యకశ్యపు సంహారముకొరకు. ఏయేగతుల యవతరించెనో అట్లు అందరికడనన్ని మూర్తులుగా. యవతరించి కలిబాధలగ్రాగు భక్తులగావ కంకణముగట్టి యవతరించిన యాదిదేవుడు.

సీ॥ ఏడుకొండలగద్దె నెక్కిలోకాల. బా
గోగుల పరికించు కొండరాజు
ఆపదమొక్కులనన్ని లెక్కలకు; కొ
ప్పెరజాబితాగల పెద్దశెట్టి

కులముపాటింపక కొసరి బూబును పెండ్లి
సలుపు కున్నట్టి యా సాయబయ్య
తనకడకేగు వారినిబోడిచేసి, సం
పదలాచి తోనియెడు మాంత్రికుండు.

తే॥ గీ॥ కలియుగంబున కొండపై కాపురమ్ము
పెట్టి ప్రజలకుద్రోవజూపించుగేస్తు
డతని శుభవిగ్రహము వేంకటాద్రిగద్దె
పైన గనుగొనుచుండు ప్రపంచనడత,

వ॥ శ్రీనివాస, బాలాజీ, వేంకటేశ్వర ఏడుకొండలవాడు అను నామంబులుదాల్చి యవతరించియున్నాడు, త్వరలోవచ్చి పాణిగ్రహణము చేయగలడనిచెప్పి వెడలెనంత.

తోహర—మోహన

రంతులు వేయుచు చామంతులతోబంతి యాటలను యాడ
వింతద నావిరిబంతిపోయి శ్రీకాంతుని చెంతకుజేర
వేటలాడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు వింతగ నావిరిబంతి
తోటలోని యాజవ్వనులనుగని, సూటిగ విసరగ నంత
చేటియొక్కతకు తాకి యా బంతి తూటువారెకా నంత
మోటసరసమంచెంచి కోపమున కోటజేరజనిరంత
చాటుగ పూపొదరింట దాగియా వేటకాని సుందరము
నీటుగ శ్రీ పద్మావతిగనెనట వేటసల్పు శ్రీకాంతుడా:

వ॥ అంత నామెకు శ్రీహరి తన కృష్ణావతారరూపమున దర్శనమీయ స్తుతించెనంత.

సీ॥ సిగనుపింఛమువాడు తొగలసంగడికాని
పగలుగుర్కోడు ముద్దుమొగమువాడు
సోగకనులవాడు సొగసులమొనగాడు
పిడికెట నిముడునెన్నడుమువాడు
శ్రీకారములబోలు చెవిదోయిగలవాడు
గురుసానరీతి పేరురమువాడు
కొమరు ప్రాయమువాడు గుమురు నీలపురాల
కొమరు నెమ్మేయిబాయ లమరువాడు.

తే॥ గీ॥ నొసట కస్తురినామంబు పొసగువాడు
కరములను మురళివాయించ గలుగువాడు
డంబు మీరిన మణికిరీటంబువాడు
వెడినంతనె తోడుగా గూడువాడు.

వ॥ అని యిట్లుస్తుతించుచు నగరునకేతెంచి.

తే॥ గీ॥ అతుల జవరాలిపద్మయయ్యలరు మేడ
లోన తూలికపాన్పుపై మేనువైచి
తాను జూచిన యువకునిదలచు కొనుచు
గడియ యొక యుగముగను దాగడుపుచుండె.

వ॥ మదన తాపాయత్త చిత్తయౌ నా పద్మావతిని విచా రింపుచుండె చెలులు జేరజని చింతవింతమాటలచే నవ్వింప ప్రయ

త్నించినను చింతబాయదయ్యె అంత నొక యింతి యీ వసంత
కాలమెంత మనోహరముగనున్నదో చూచితివా.

క॥ వనమున కోయిల పాడగ
ఘనముగ వెన్నెలయు చల్లగాలియు విసరన్
మనసిజుడు మారుమూలల
తనకుసుమాస్త్రములతోడ దర్పముసొప్పన్.

తోహర—ధన్యాసి

అటుల వసంతుని వర్ణనజేసెడు యువతివమాట వినినంత
కటకటపడి యా పద్మావతితా కలవరపడెలావంత

వ॥ అంత కొంతసేపటికి పద్మావతి చేతకి నెన్నె రబట్టి
నా వసంతుని చెలికాడగు మన్మథుని దలంచి.

హిందుస్తానీకాఫీ—త్రిశగతి

ప॥ భావజ భామల బాములబెట్టగ బాడియె నీకిది పౌరుషమే।
అ॥ ఈవిధినారులగారియబెట్టగనేమిఫలంబునుగూడునొకో॥భా॥
చ॥ శ్రీవరపుత్రుడవయ్యును నిట్టిదిచేసిన లోకులు ఛీయనరే
దైవశిరోమణిశూలియొనర్చినదండననీమదినాటదొకో॥భా॥

వ॥ అటుల పాడుచు చైతన్యముతప్పిపడియున్న నంత
చెలులు శీతలోపచారములు చేయుచు, ఈ సంగతి భూదేవికెరిం
గించిన, నామె చింతాక్రాంతయై తనబిడ్డకేమికష్టము కల్గెనోయని
చింతించుచు రాజుగారికి తెలిపి వైద్యులను మాంత్రికులను రావించి

గ్రహశాంతులు మొదలగునవి చేయించుచుండునంత శ్రీనివాసుడు పద్మావతిని తోటలో చూచినదిమొదలు ఆమె యందనురాగముగల వాడై తనకు గల్గిన యవమానమును గూడ పాటింపక పద్మావతీ పాణిగ్రహణ కుతూహలుండై.

జంఝూటి—మిశ్రచాపు

ప॥ తెందమా! యిటు కుందనేల కడింది తాపము వీడుమా

అ॥ ఇందిరాత్మజునిట్లు నన్నలరించవద్దని వేడుమా

చ॥ అల్లభూమిజతోడ గూడి సుఖాబ్ధినీదగ శక్యమా
బల్లిదుండగు బ్రహ్మవ్రాసిన వ్రాతతప్పునె చెప్పుమా
చెల్లబోకద లేనికోర్కెలు చెల్లబోవిక మానుమా ॥తెం॥

తోహరా—ధన్యాసి

అని తనమనమున పద్మను దలచుచు యాహారముగొనకున్న నా
చనువున వకుళమ యడిగెనంత నాపారసాక్షినావంతన్
తన మనసెరిగిన తల్లితోడ నవ్వనజాక్షిని గొనియాడెన్
మనమున నాశయుసందియమును బెనగొన శ్రీహరివగబెంచెన్.

గీ॥ ఇటుల శ్రీహరి వకుళకు నింతిసొబగు
చెప్పుచును నంత సంతోషముప్పతిలగ
పరిణయముజేయ మనగ నాపరమపురుషు
తోడ సంతసమున బల్కెతోయజాక్షి.

శ్రీరాగము—ఖండచాపు

ప॥ ఏలా నీవిటు చిన్నబోవుటిది యేలాగుణశీలా యీవేళా
అ॥ మేలుగ జగదీశ నీకునే నిల్లాలిగూర్చ నెంతధన్యురాలు॥గో॥
చ॥ తానిమిజెందుము, నీకాతలిరుబోడి గూర్చి నీమది,
జాలిదొలగబెండ్లియచిర కాలములోజరిపెద ॥గో॥

క॥ అటు పల్కి వకుళ యంతట
పటు తరసందేశవార్త పారగంతయ్యె
చిటవుగ సర్ధగ శ్రీహరి
మటు మాయలనవ్వు నవ్వి : మాటాడె నిటుల్.

తే॥ గీ॥ తల్లితో నేను కోరిన తలిరుబోడి
యీమెయే వేదవతికన్య యిదియె సీత
కొరకు రావణుబాధల కృంగెనకట
యీమె యాకాశరాజున కనుగుబిడ్డ
గనుక నీపద్మకరమును గొనుటవిధియె.

తే॥ గీ॥ ద్వాపరంబున నేకృష్ణు తల్లివీవు
వరయశోదవు కళ్యాణమరయనేర
ననెడు గోర్కెను దీర్చెదజనని కలిలొ
వరద వేంకటునేనైతి వకుళవీవు.

క॥ అమ్మా : నీవాకొమ్మను
నెమ్మెయినను గూర్చుకున్న నేజీవింపన్.

హెమ్మిక తడయగ నేటికి
సమ్మతముగ వేగదాని సమకూర్పగదే :.

వ॥ ఆవిధముగ తల్లివద్ద బిడ్డడుబోలి ముద్దులు గులుకుచు.

తోహర—ధన్యాసి

అని తనయాశయమెరుకపరచి యాయతిభను శ్రీహరిజంపె
జననికి ముందుగపైన మాయెనా జులజాక్షుడుతానంత
చేతిబిడ్డగా పద్మాసనునిఁ చేలాంచలమునుగట్టి
ప్రీతితోడ తానెరుకరూపమును ఖాతిమీరధరియించి
ఆకాశపురమునంతట జేరుకొ లోకేశ్వరుడంత
శ్రీకరమగు తనపాదముబెట్టెను శ్రీకాంతుడు తానంత
కేకవేసి యా భూకాంతనుగని వీక జూపలావంత
మూకొన జొచ్చిరి సోదెనెరుగుటకు మూలనున్నవారంత

వ॥ అంత నాయెరుక రూపముననున్న శ్రీనివాసుడు పల్కునది
దేమనగా

సావేరి—మిశ్రచాపు

ప॥ సోదెజెప్పినదో-సోదరిమణులారా ! ॥సో॥

అ॥ వేదనబడియెదు-వెలదులకందరకు ॥సో॥

చ॥ బాధపోయెదు వేగ-పరమాత్మదయవల్ల
మోదముతో నాదు- సోదెనెరుగరమ్మా

బీదవారలకైన-ప్రియము గొల్పెడ సోదె
వాదులాడక నేడు వచ్చిచూపరెచేయి

వ॥ అంత కాంతాజనంబు లతఃపురంబునకేగి ధరాదేవికి వింత
 తెరింగించిన యామె యెరుకతెనురావించి చాటయందు ముత్య
ములు తాంబూలమునుయునిచి సోదెచెప్పుమని ప్రార్థింప నప్పర
మేశ్వరుడు.

క॥ మీరాకొమరిత వలచెను
రారాజును తోటలోన లక్ష్మీకాంతుణ్
డారాజుగూడ నీమెను
జేరగనేతెంచునమ్మచెచ్చరనిటకుణ్.

వ॥ అదియును గాక.

క॥ మారాకారునకీ మెకు
కోరిన దాంపత్యమమ్మ కోమలివినునా
నేరమని చెప్పబోకుము
చీరుచుదోడ్తొడపెండ్లి జేయవెసఖియా.

వ॥ అట్లుగాజేయనిచో నీమె మూడుదినంబులలో గతించగల
దనిన వారందుకు చింతనొంది, యారాకొమరుడెంచున్నవాడు,
ఆయన నెట్లుదెచ్చుట యని ప్రశ్నింప శ్రీహరివారితో.

తోహర—కల్యాణి

నేబోయిన నావెనువెంటనె యొకనెలత మీగృహమునకొచ్చుణ్
కాబోయెడు మీ పెండ్లికొమరుకా కాంతమాత యనుపించుణ్

అమ్మ నామాట లిచ్చకములుగావమ్మ ధరాదేవమ్మా
నమ్మకమునేతు నామెగూడ యీ నాడువచ్చు గుణమాన్యా.

తే॥ గీ॥ యనుచుబల్కఁగ నాదేవియతి ముదమున
సారెచీరలు నగలును జాలదెచ్చి
జేరగాబోవనంత నాచేటిమిన్న
మాయమాయెను భూకాంతు మందిరమున.

వ॥ అంత భూకాంతుడు మొదలుగాగల యతఃపురజనం॥
లాశ్చర్యంబున దిగులొంది చూచుండ రాజనగరునయంత ర్హితయైన
శ్రీహరిదారియందు వకుళాదేవికి దర్శనమిచ్చి.

క॥ కోరిన వరములవిచ్చెడు
మారమణుడు వరముబడసి మరిరమ్మనుచుఁ
కూరిమి తల్లికిచెప్పుచు
జేరెను తననిజనివాస సీమకునంతఁ.

వ॥ వకుళాదేవి సంతసమంది యాకాశరాజనగరునకేతెంచి:

క॥ అచ్చపుటష్టాక్షరజప
ముచ్చారణ సలుపుచుండి యుర్వీసునితో
ముచ్చటలాడుచు నగరును
జొచ్చిన కాంతాజనంబు, చోద్యమునొందెఁ

తోహర—మోహన

ఘోరిసంతోషమొదవ నాచెలులు భూకాంతునిగని రంతఁ
చేరువనుండిన పద్మావతితో చెప్పిరి యాశుభవార్తఁ

అంతనా రాజుకాంతను గూడుకొనింతి చూడనేతేరఁ
చింతను దీర్చెడు చిగురుబోడికిఁ సంతోషముతో మ్రొక్కిఁ
అర్ఘ్యపాద్యములనన్ని యిచ్చి యాయతియను కుళలంబడుగఁ
దీర్ఘాయువని రాజదంపతుల దీవించెనుతానంతఁ.

వ॥ వకుళాదేవిని యాసనంబున నధిష్టింపజేసి కర్పూరమిశ్రిత తాంబూలంబులొసంగికుశలంబడిగి విశేషంబులుచెప్పుమనగానామె.

మధ్యమావతి—మిశ్రచాపు

ప॥ ఈ రాకొమరిత కిష్టమైన వరుడీకాననమునగలడు
మారాకొరుడు మర్త్యలోకమున మనలగావనున్నాడు

అ॥ ఇహపరసుఖముల నీప్సితార్థముల, నిచ్చుటకై జనియించె
మహానీయుండామారు బాధతోమన జాలకక్కృశియించె
పూతచరిత యా పద్మాలయను పూనియేలెకొన్నాక్లి
ఖ్యాతిగ నీకలికాలముగావగ యేతెంచెను భగవాన్లు
ప్రీతితోడ మీ బిడ్డనడుగ నన్నీతీరున బొమ్మనియె
కూతురునిచ్చిన కులముతరింపగ,జేతుననుచు వాకొనియె

వ॥ అంత నాయాకాశరాజు వకుళావళితో

క॥ ఖ్యాతిగల విష్ణుపదముల
జేతులగడుగుచును బెండ్లి జేసెదననుచుఁ
ప్రీతిఁ బల్కుచు వకుళను
యేతేరండనిన యామె-యెక్కిమిడునకుఁ

వ॥ ఓరాజా ! నేబోయి సర్వసన్నాహములొనరించుకొని తర్లి రాగలమని చెప్పి వెడలిపోయెను. అంత నాయాకాశరాజు శ్రీశుకుని బృహస్పతినిరావించి.

లోహార—కల్యాణి

శ్రీనివాసునకు లేఖపంపుటకు శ్రీ శుకునింబిలిపించి
పెండ్లిపత్రికలు వ్రాసిరంతటను పెద్దలసముఖముసుంచి

తే॥ గీ॥ పరగవైశాఖమున శుక్లపక్షదశమి
శుక్రవారమునందునా సుతను నీకు
పెండ్లిజేయగ నెంచిరి పెద్దలంత
శీఘ్రముగతర్లిరావయ్య శ్రీనివాస

లోహార—మోహన

అని శుభలేకను విష్ణునకిమ్మనియా శుకునుంబనిచి
మనమున శ్రీహరినామంబనిశము మననముజేయగనెంచి.

వ॥ అచ్చట వకుళావళిరాకకెదురుచూచుచున్న శ్రీహరి

క॥ ప్రీతిని శుభవార్తను గొని
యేతెరెనో లేదొయింతి యేమిజరిగెనో
చేతను లేదొకగవ్వయు
నేతీరునబెండ్లియగునొ యేమియుచెప్పుమా !

వ॥ అని యాలోచించుచూ స్వాతివానకు ముత్యపుచిప్ప యెదురుచూచునట్లు వకుళావళిరాక కేదురుచూచుచుండ నంత నామె ప్రవేశించి స్వామికి నమస్కరించి.

మలయమారుతము—ఏకతాళము

ప॥ దేవదేవుడవు నీదు మహిమలను దెలియగలేముర స్వామి
నీవు పెండ్లికొడుకువౌదు విప్పుదేనీలదేహ శ్రీస్వామి॥ దే॥

అ॥ ఆదిమద్యాంతరహితనీ యంతరాత్మ దెలసి, నీదు
చెట్టబట్టనుండెనా నీరజాక్షివలచి ॥ దే॥

క॥ అని కర్ణపర్వముగ జె
పినతల్లికి మ్రొక్కియంత, వేడుకలలరన్
తనువున పులకాంకురములు
మునుకొన శ్రీహరియు బల్కె ముదముప్పొరన్

క॥ అమ్మా ! నాపెండిలినీ
వెమ్మెయి జేయంగదోపు ? నేకడుబీదన్
సొమ్ములనెట్టుల గూర్తువె
కొమ్మా ! నాపెండ్లిజేను—కొనుటెటులమ్మా !

వ॥ అని ముద్దుపల్కుల తనవద్దబలుకు శ్రీహరిని మోదాద్భు
సమయంబున శ్రీశుకుండేతెంచి శుభలేఖంగొనివచ్చి.

జకరయూటి—మిశ్రగతి

ప॥ స్వామీ ! తేధన్యుడు నీ సాన్నిధ్యము దొరకెనహా ॥స్వా॥

అ॥ నీ మానసమందునున్న భామామణిగూడె నిదిగో

చ॥ ఆమ్మ నీ ప్రభనుజూచి నమ్మానిసిరాసె నిదిగో ॥స్వా॥

తోహర — మోహన

అంతనా శుకుండు మంగళసంతోషముతో రాగా
వింతయైన చిరునవ్వున శ్రీహరి-వీనులకు విందుగాగా
పలికె శ్రీశుకుండోసామీ నీ పడతియయ్యెనా పద్మా
జలజాక్షనీవిక యామెను సరగునజేకొన రమ్మా!

వ॥ ఆ యాకాశరాజు తమకు తనపుత్రికారత్నంబైన పద్మావతీ దేవినియిచ్చి పెండ్లి గావింతుననియె. ముహూర్తము దగ్గరయ్యె గావున, నాకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చి వేగపంపించ. ప్రార్థనయను శ్రీశుకునకు శ్రీనివాసుడు,

తే॥ గీ॥ శ్రీశుకా! నీవు దెచ్చిన శ్రీముఖంబు
జూడ నామది ప్రేమను జూరగొనియె
పైనమైవచ్చి పద్మను పరిణయంబు
నగుదుననుచును వారితో ననగదయ్య.

వ॥ అట్లుగా శ్రీశుకునకు శలవొసంగి.

దోహరా — మోహన

శేషుని శేషాశనుల బిలిపించి చెప్పరవారల కంతఁ
శేషశాయి తనపద్మాసనునకు—శేషాభరణాదులకున్
వేగబోయి యీ శుభవార్తనువే వేగదెల్పిరమ్మనగన్
జాగుచేయ కాపురముల కుంజని జలజాసనుకెరిగింపన్
దేవతలందరు దేవేంద్రులతో తెల్లవారుసరికంతన్
శ్రీవనజాక్షుని పదపద్మముకడ సిద్ధముగానిలువంగన్

వ॥ దేవలోకాధిపతితో బ్రహ్మాదిరుద్రాదులతో కొంతతడవు ముచ్చటించి కుబేరునిచూచి శ్రీనివాసుడు.

క॥ అనయము పెండిలికై తన
యనుగుంగూతురనునాకు, నర్పించుటకున్
వినయమున లేఖబంపెను
ఘనమగు యాకాశపుత్రికరము గొనంగన్.

క॥ మంగళసూత్రముకైనను
కొంగున గట్టుటకునైన కొరతయెగద, నా
పంగును గూర్పగధనమును
చెంగట జేర్పంగదోయి చెలిధనదుండా!

వ॥ అని లక్ష్మీవల్లభుండడిగిన యా కుబేరుండు ధనమును అప్పుగా నిచ్చుటకే తన కధికారముకలదు గాన నా ధనమును వడ్డీతోచెల్లించవలెనని అటులనేగానిమ్మనిన యంతబ్రహ్మ.

తోహరా—కల్యాణి

పెండ్లిప్రయత్నములన్ని యొనర్పగ—వేల్పులకున్నియమించి
దండిగ శుభలేఖలనుబంపె నాధాతనాల్గుదిక్కులకున్
అంత వచ్చిరారాజులందరును వింతయైన రధములతో
కాంతిదొలంగుచు శ్రీహరియంతట చింతమునిగెలావంత
వింతదోచి భూకాంతులంత శ్రీకాంతుని చెంతనుజేరి
పంతముతో ప్రశ్నింపదొడంగిన కొంతతడవునకుజెప్పెన్

తే॥ గీ॥ వనితయొక్కతెయైన నావద్దలేదు
పడతి మహాలక్ష్మినన్నెడ బాసిపోయె
స్త్రీజనంబులు లేనిది శ్రీకరంబు
గాదనుచు బల్కుచుందురు గాదెబుధులు.

వ॥ అంత బ్రహ్మమహేశ్వరుడు తమపత్నులను జూపి
పిలుపడిన జాలుగదాయనిన, వారికి శ్రీహరి.

తే॥ గీ॥ పత్నులనుగల్గి మీరలాపదనుజెందు
నన్ను గేలింతసేయుట కన్ననధిక
మేమివచియింతునో పరమేశులార!
లక్ష్మిలేనిదె పెండ్లికిరానుబొందు.

వ॥ అని నంత లక్ష్మీదేవిని దోడ్తెచ్చుటకు బ్రహ్మ
సూర్యుని నియోగించె నంత శ్రీహరి సూర్యునితో.

సీ॥ పద్మాలయనుబిల్వ, పద్మినీప్రియుగోరి
రావించి తనయంతరాత్మనుడివి
పటుతరశక్తిచే పద్మాలయను బిల్చు
భారంబు నీయదిపొమ్మదూర
వేగదెమ్మనినంత వేడుకతోజూచి
నేరీతి దెప్పుటయేమి చెప్పు
మనుటయు శ్రీహరి యతిప్రమాదంబున
నీపతియుండెనే నీరజాక్షి.

తే॥ గీ॥ తోడవచ్చినముఖమును జూడగల్గు
దుప్పరయంబున బోయిన తోడవెడలు
గాన, తడయకబోవయ్య కమలమిత్ర
చింతదీర్పుము లక్ష్మినాచెంతజేర్చి.

వ॥ అదియునుగాక: నా మహిమవలన ఆమెకు నిచ్చటి సంగతులన్నియు నగోచరంబయి నీ మాట వినినంతనే వెడలి వచ్చును. అనిన సూర్యుండు తక్షణము కొల్లాపురముబోయి లక్ష్మీ దేవినిదర్శించి.

బిలహరి—త్రిపుట

ప॥ ఏమని తెల్పుదునె - నీ సామిదౌర్భమలు తల్లీ
అ॥ శ్యామలాంగుడు నేడుయడపుల - నేమికానున్నాడొ
తెలియదు. ॥ఏ॥

మి॥ కోమలదేహముభువిపై - నేమొ్రాలవేసిమనల
నేమి కారణమునొగాని - కోమలాంగి సరిజూడడు॥ఏ॥

1. మూడుకోటుల దేవతలుదరి - గూడియుండిరి ధాత
శివులతో - మూగవాడై పలుకరించక - మూర్ఛపోయిన
తనువుతోడుత ॥మి॥ ముందటనునుచేసంజ్ఞను చెంతకు
రమ్మని బిలచెను మందయాన నిన్నుజూడడెందముతొం
దరపడెననె. ॥ ఏ ॥

వ॥ అట్లుగాపలికిన సూర్యునివచనంబులువినినంతనె పద్మాక్షి తొందరపడి.

తే॥ గీ॥ సూర్య : సీతోడవచ్చినా సుందరాంగు
జూడకుండిన ప్రాణముల్వీడునేమొ
త్వరగపయనంబుగావయ్య దరియజేరి
మందులనునైన యిచ్చెదమాధవునకు

తౌహరా—ధన్యాసి

సూర్యరథంబునపైనమగుచు మరి - సూటిగ హరితావునకు
ధైర్యముతోడుతవచ్చి చేరెనా దామోదరు జూచుటకు
తిన్నగ భలుకకబడియుండిన యాసన్ను తాంగుదరిజేరి
మన్ననతో తన మనవియొనర్చెను మహాలక్ష్మియుతాకో
చూచుచుండిరా దేవతలందరు చోద్యమైన హరిమాయ
లేచిమూర్ఛానెను మహాలక్ష్మినితావాచిపోయితనుడాయ.

తే॥ గీ॥ భర్తమనసును యెరిగిన పద్మతన్ను
పిలుచుటకు కారణముగూడ ప్రీతినెరిగి
వరము దీర్పగవచ్చిన తరుణమిదియె
లెండు లెండనుచు ఐల్కెతాదండిగాను.

వ॥ అని దేవతలందరను హెచ్చరించి శ్రీనివాసకల్యాణ
మును తప్పక నేనేజరిపెదననుచు కళ్యాణగుణసంపన్నునకు నిత్య
కళ్యాణముగదాయని పచ్చతోరణంబులు కట్టనియమించి శ్రీని
వాసుని పెండ్లికుమారునిగా జేయనిశ్చయించి.

కళ్యాణి—రూపకము

ప॥ శ్రీలక్ష్మియెనలుగుబెట్టె - శ్రీధవుపెండిలికంతట

ఆ॥ జాలగపరిమెళద్రవ్య పుజలకమార్చెస్వామికంత

మి॥ భారతి పార్వతిమొదలగు - భారత మహిళామణులట
చేరకొఅాడుచు మంగళ - హారతిచ్చిరా స్వామికి॥శ్రీ॥

తొహర—కళ్యాణి

అంత దేవతలు గురిపించిరియట - వింత ప్రసూనధార
చెంతనాట్యములనాడె నాసురలు - శ్రీనివాసుకింపార
జయజయధ్వనులుచెలగ నాసురలు చామరములు వీవగను
దేవదుందుభులు మ్రోగెనల్దిదిశల, మత్తేభమందుహరిజేర

తే॥ గీ॥ వేంకటేశుండు పెండ్లికి వెడలుటయ్యె
దూరమే దూరమై కోర్కెచేరువయ్యె
మదను కోలలకు న్వాడిపదునులయ్యె
మావిఫలముల వైశాఖమాసమయ్యె.

వ॥ బ్రహ్మమొదలుగాగల దేవతలతో అష్టదిక్పాలురతో
ప్రమథావళి శ్రీనివాసునితో లక్ష్మిసమేతంబుగ నాకాశపురంబునకు
ఉ..యులువెడలి చేరునంత.

క॥ అంతట నాకాశపురం
బెంతోరమ్యము నొనర్చి యెలమితొమాలల్
చెంతను పందిళ్ళకుతా
వింతగ కట్టించె పెండ్లివీధులలోనన్

వ॥ నిత్యకల్యాణముం బచ్చుతోరణంబుగ పురియెల్ల సలంక
రించి జయస్థంభంబులందురంగంబుల రథంబులొప్పార కన్నులు

పంపుచుగ నొనర్చి. ఆగాశరాజు బంధుమిత్ర సమేతంబుగ భూసు రాశీర్వాదంబులతో జయరవంబులతో శ్రీనివాసుని యెదుర్కొని సకల వాదివరుసలతో శ్రీలక్ష్మి వకుళావళి మొదలుగాగల స్త్రీ జనం బులనెల్లరను పురంబునంగల విడుదులయందు ప్రవేశింపచేసి పద్మావతికడకు యాకాశరాజుపత్ని సహితంబుగబోయి.

క॥ యుల్లమురం జిల్లువరుఁ
యల్లదెనే దోడితెచ్చి యాసౌధమునఁ
ఎల్లరవిడి యించితినో
తల్లీ! నీ పెండ్లిచేతు తడయకలెమ్మా.

తోహరా—మోహన

అనుచు నాకాశరాజుపత్నియున్ యా పద్మనుగొనితెచ్చి
యనుగు పుత్రికన్మంగళ స్నానములాచరింపనియ మించి
చెలులు పూర్ణకలశంబులు చుట్టున్ సేవించుచువె(న్రాగా
ఘలుఘల్లను చందెలుమ్రోయగ-కళ్యాణమంటపముకేగ.

తే॥గీ॥ శ్రీనివాసుని రావించి శ్రీకరంపు
పీటపైనమరగంజేసి పీతవస్త్ర
ములనుధరియింపజేసిరా మునిజనంబు
మంగళాశీస్సులంత జలంగబెండ్లి.

శ్రీరాగము—రూపకము

ప॥ శ్రీకరముగ జరిపిరహో:
శ్రీనివాస కళ్యాణము ॥శ్రీ॥

అ॥ నాకనివాసులుకూడు కొ–నయనానందంబుగనటి ॥శ్రీ॥

చ॥ ఆకాశరాజుగడిగె నాహరిపదపద్మములను
ప్రాకటముగ పద్మావతి–పాణిగ్రహణముజరిపెను॥శ్రీ॥

వ॥ అంత ఋషులు భూసురులు మంత్రంబులుచ్చరించు చుండ, ఆకాశరాజు ధరాదేవితో కలసి పద్మావతికరము పరమేశ్వ రుని కరమునవిడి.

బిలహరి—రూపకము

ప॥ మాకన్యా బంగారుబొమ్మ మాధవా చెకొమ్మారమ్మా
॥మా॥

అ॥ శోకలేక దొరకినమా–కేకపుత్రిగానదీని

చ॥ నీకై వ్రతములనెన్నియొ చేకొనిమేమాచరించి
లోకైక నిదాన శ్రీశనీకర్పించితి మిదిగో ॥మా॥

వ॥ అంత కొమార్తెనుద్దేశించి,

వ॥ అమ్మా! పద్మావతమ్మ, మమ్మందరియుంపజేయవమ్మా
శ్రీవేంకటేశు–నిమ్మానిసిగాబడయవె ॥అ॥

చ॥ కొమ్మా! నీ కాపురమును నెమ్మదిగా వీరితోడ
సమ్మతముగజేయుచు బుధసమ్మతిబడయగదమ్మా॥అ॥

వ॥ పిదప బంధుజనంబులతో భోజనంబుసలిపి, వీడెం కన్నంబిడినంత,

తే॥గీ॥ వారిపై వాహికా యుత్సవంబుజూడ
పౌరులందరు దయచేసి బాగుమీర
పట్టుబట్టలు రూకలు బట్టుకొనుచు
నెలమిజెంది గృహమ్ములకేగిరపుడు.

ఫలశ్రుతి

తే॥గీ॥ శ్రీనివాసుని పెండిలిచెప్పుకొనిన
విన్నవారికి గూడను విష్ణుపదవి
గలిగి సుఖియింతురీకలికాలమందు
నెల్లభక్తులమనమురంజిల్లజేయ

సురట—మిశ్రచాపు

ప॥ మంగళమో శ్రీనివాస-మహితగుణవిశేషా
అ॥ రంగగుపద్మామనోభిలాషాసువిలాసా
చ॥ బంగరుశేషాచలేశ-మంగళవైకుంఠవాస
శృంగాలంకారవేష-వేంకటాచలేశయాళ ॥మం॥

గద్య

ఇత్యాది శ్రీతిరుపతి వేంకటేశ్వర పాదారవింద సంతత సేవా సముపార్జిత హారిహర స్తుతి సుధాకరులగు భారద్వాజస గోత్ర నర్సమాంబా సుబ్బరాయసు పుత్రుండును అయిన కవిరత్న నేమాన వేంకటకోటీశ్వరశర్మ ప్రణీతంబగు

శ్రీనివాసకల్యాణమను హరికథ సర్వం సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

మంగళం మహత్.

ఆనంద ప్రింటర్సు, తిరుపతి. కా. 1000.

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పుట	పంక్తి	అక్షరం	తప్పు	ఒప్పు
5	6	1	షా	షో
13	5	5	సున్నలేదు	ం
15	12	11	వా	సు
17	11	7	షా	సా
,,	,,	11	మ	భ
23	4	1	ప	వ
26	8	2	వి	లి
27	6	17	ను	న
,,	7	13	ఖా	ఖ్యా
,,	14	4	ప్పి	ప్పై
,,	,,	5	న	ద
,,	,,	6	వో	నో
28	1	13	వ	మ

31	14	2	తె	తే
,,	18	2	పు	మ
,,	,,	12	కే	బె
32	6	1	పి	ప్పి
,,	15	3	తే	వే
,,	,,	6	డు	డ
,,	,,	16	హా	హో
32	17	2	మ్మ	మ్మో
42	4	4	ద	—

